

TELESKOP

Q NASLOVNICA HRVATSKA SVIJET KOLUMNE ZELENA HRVATSKA

HRVATSKA, IZDOJENO, VIJESTI

BITI STAR – JEDAN OD NAJVEĆIH IZAZOVA 21. STOLJEĆA: Starost je naša budućnost

12. KOLOVOZA 2023. PIŠE IVA PERDEC

♥ 0

Mnogi od nas odrastali smo uz priče svojih baka i djedova, često sjedeći uz njih dok su nam pričali o vremenima koja su prošla. Njihove bore i nježni osmjesi nosili su mudrost i toplinu. Gledajući unatrag, shvaćamo da su nas ti trenuci naučili da je starost nešto vrijedno, nešto što donosi bogatstvo iskustava koja nas oblikuju.

Prolazeći ulicama svog grada, primjećujem četo stare osobe koje sa štapom polako prelaze cestu, a u njihovim očima ogleda se blistavi sjaj znanja i spoznaja. Dok se ubrzani svijet oko nas fokusira na brzinu i mladost, čini se da

je starost postala zaboravljena knjiga u prašnjavom kutku. No, duboko u srcu znam da to nije istina. Starost je kao knjiga s mnogo poglavlja, svako poglavlje s pričom koja se temelji na životu ispunjenom radom, ljubavlju, gubicima i rastom. Sa godinama dolazi dublje razumijevanje sebe i drugih. Gledajući starije osobe kako s puno strpljenja i ljubavi pomažu mlađima, shvaćam da je starost poput osjećaja ispunjenosti, poput zrelog voća koje je spremno podijeliti svoju slatkoću s drugima. Psihološki gledano, starost je poput dubokog disanja. Više ne jurimo kroz život, već zastajemo da udahnemo miris cvjetova i osjetimo dodir sunčevih zraka na koži. Starost nas uči prisutnosti, osjećaju svakog trenutka koji život donosi. Osjećaji poput sreće i tuge više nisu prolazni, već postaju duboko ukorijenjeni, pretvarajući se u mudrost koja nas hrani. No, starost nije samo unutarnja promjena, već i društveni temelj. Nažalost, moderno društvo ponekad zanemaruje vrijednost starijih osoba, usmjeravajući se na mladost i brzinu. Ali, to je propuštanje prilike da učimo od onih koji su prošli kroz sve faze života. Starost je most između generacija, mjesto gdje se isprepliću priče, znanja i snovi. Kao društvo, moramo ponovno naučiti cijeniti starost. Trebamo stvoriti okruženje u kojem starije osobe osjećaju svoju važnost i u kojem se njihova mudrost cijeni. Trebamo podržavati aktivno sudjelovanje starijih osoba u zajednici, kako bi njihov doprinos bio vidljiv i važan. U svakoj bori na licu starije osobe vidim zbirku trenutaka koji su oblikovali njihov život. Starost je i naša budućnost, obećanje da će nam svaka godina donijeti dublje razumijevanje ljudi i okolnosti, veću ljubav i priliku da svoje priče podijelimo s generacijama koje dolaze.

Starost je društveni kapital

Ove uvodne retke ispisala je umjetna inteligencija (UI) kojoj sam zadala da literarno i emotivno sroči kratki tekst naslovljen „Starost je naša budućnost“. UI je nepogrešivo dotakla suštinu koju su mnogi među nama zakopali duboko u sebi: starije osobe još uvijek imaju puno toga za reći i puno za dati životu društva. Starije osobe imaju nevjerovatan društveni kapital i važnu ulogu u različitim aspektima društva. One su bogate iskustvom i mudrošću, neprocjenjivima pri odlučivanju te rješavanju problema. Starije osobe igraju važnu ulogu u obitelji kao bake, djedovi, roditelji i skrbnici. Njihova prisutnost pruža stabilnost, podršku i prenošenje vrijednosti mlađim generacijama. Mnogi stariji ljudi posvećuju svoje vrijeme volonterskim aktivnostima u zajednici. Njihova predanost pridonosi poboljšanju društvenog okruženja i pomaže ranjivim skupinama. Starije osobe često su nositelji kulturne baštine, tradicija i priča koje čine temelj identiteta društva, pa je neprocjenjiva njihova uloga u očuvanju kulture i povijesti. Starije osobe koje su postigle uspjehe i ostvarile svoje ciljeve mogu biti inspiracija i uzori mlađim generacijama. Starije osobe često se spontano promeću u mentore mlađim generacijama, nesebično dijeleći znanje, vještine i životne lekcije. Mnogi stariji ljudi ostaju i radno aktivni te svojim radom i potrošnjom pridonose gospodarstvu. Unatoč svim tim pozitivnim aspektima, moderna društva imaju tendenciju

zanemarivanja i marginaliziranja starijih osoba. Stigmatizacija starenja i fokusiranje na mladost često dovode do diskriminacije i zanemarivanja potreba starijih osoba. Stoga je važno da društvo promiče pozitivan pristup starenju, naglašava vrijednosti koje mu starije osobe donose, te da im osigura pristup dostojanstvenoj skrbi i podršci.

Preokrenuta dobna piramida

Oglas

Udi u svijet zabave uz 1.000€ bonusa i 100 besplatnih vrtnji

Znanost i medicina produljili su posljednjih desetljeća prosječan životni vijek, pa je uz dramatičan pad nataliteta došlo do neviđene demografske tranzicije: dobna piramida koja je postojala prije manje od pola stoljeća doslovno je okrenuta naglavačke. Broj starijih je u stalnom porastu, a mladih u stalnom opadanju. Počevši od zemalja sjeverne hemisfere 1960-ih, fenomen se sada proširio na zemlje južne hemisfere, gdje je proces starenja još brži. Ova vrsta "tihe revolucije" daleko nadilazi puke demografske podatke: postavlja socijalne, ekonomske, kulturne, psihološke i duhovne probleme čiji razmjeri već neko vrijeme zabrinjavaju međunarodnu zajednicu. Zato se i proklamira da su starenje i stariji ljudi jedan od najvećih izazova 21. stoljeća, osobito zapadne civilizacije.

Stigma i diskriminacija

Iako starost danas više nije samo sinonim za ovisnost o drugima ili smanjenu kvalitetu života, starost je još uvijek stigmatizirana i diskriminirana. Percepcija starosti kao razdoblja propadanja, u kojem se ljudska i društvena neprimjerenost uzima zdravo za gotovo, danas je zapravo vrlo raširena. Ali, radi se o stereotipu! Ne uzima se u obzir stanje koje je u praksi mnogo raznolikije, jer stariji ljudi nisu homogena ljudska skupina i starost se doživljava na vrlo različite načine. Postoje oni stariji ljudi koji su sposobni shvatiti značaj koji starost ima u kontekstu ljudskog postojanja i koji se s njom suočavaju ne samo s vedrinom i dostojanstvom, već kao s vremenom života koje im nudi nove prilike za rast i predanost. No, postoje i drugi, brojniji, kojima je starost traumatično iskustvo i koji na vlastito starenje reagiraju pasivnom rezignacijom, pobunom, odbacivanjem i očajem. Tomu pridonosi i

činjenica da se stariji radnici često suočavaju s problemima pri zapošljavanju i zadržavanju posla.

S obzirom na produženo trajanje života, važno je poticati aktivno starenje kako bi stariji ljudi mogli doprinijeti društvu, održavati kvalitetan život i ostati angažirani. U suštini, izazovi starenja u 21. stoljeću zahtijevaju pristup starijim osobama iz više aspekata, uključujući zdravstvo, ekonomiju, socijalnu skrb i društvenu uključenost. Jer nijedan čovjek nije otok premda rastući individualizam i samoljublje zamagljuje ovu istinu. Stariji ljudi, u potrazi za društvom, izazivaju društvo u kojem su slabiji često napušteni; skreću pažnju na društvenu prirodu čovjeka i na potrebu popravljavanja tkiva međuljudskih i društvenih odnosa. Našim životom dominira žurba, uzbuđenje, a često i neuroza. To je rastreseni život, život u kojem se zaboravljaju temeljna pitanja o pozivu, dostojanstvu i sudbini čovjeka. Treće doba je i doba jednostavnosti i kontemplacije. Afektivne, moralne i religiozne vrijednosti koje utjelovljuju starije osobe nezamjenjiv su izvor za poticanje sklada društva, obitelji i pojedinca. Te vrijednosti uključuju osjećaj odgovornosti, vjeru u Boga, prijateljstvo, nezainteresiranost za moć, razboritost, strpljivost, mudrost i duboko unutarnje uvjerenje o potrebi poštivanja stvorenog i njegovanja mira. Stariji ljudi razumiju superiornost „biti“ nad „imati“.

Hrvatska je ostarjela

Prema posljednjem popisu stanovništva iz 2022. u Hrvatskoj je 100.000 ljudi više starijih od 80 godina nego 2002. Starijih od 60 godina je 1.157.524 stanovnika što je oko 30 posto od ukupne hrvatske populacije. Najbrojnija dobna skupina u Hrvatskoj je od 60 do 64 godine – 288.886 ljudi. U dobnoj skupini od 65 do 69 godina je 278.989 osoba, u dobi od 70 do 74 godine ima nas 228.403, od 75 do 79 nas je 146.768, od 80 do 84 ima 122.627 stanovnika, a starijih od 85 godina je 91.851.

Uz rast udjela starijeg stanovništva nužno je istodobno graditi široki društveni sustav podrške za starije osobe, što zahtijeva koordinirane napore različitih sektora društva. Evo nekoliko ključnih koraka i dionika koji bi trebali biti uključeni:

01. Vlada i javni sektor:

- Razvijanje politika i programa koji promiču dobrobit starijih osoba, uključujući zdravstvenu skrb, mirovine i socijalnu podršku.
- Osiguranje financijske potpore i resursa za izgradnju i održavanje infrastrukture kao što su domovi za starije osobe i centri za dnevnu skrb.

- Uvođenje regulacija i zakona koji štite prava starijih osoba, sprječavaju diskriminaciju i promiču inkluzivno društvo.

2. Zdravstveni sektor:

- Razvoj pristupačnih i kvalitetnih zdravstvenih usluga prilagođenih potrebama starijih osoba.
- Promicanje prevencije i ranog otkrivanja bolesti te edukacije o zdravim stilovima života.

– Povezivanje s drugim sektorima kako bi se osigurala cjelovita skrb, uključujući fizičko, mentalno i emocionalno zdravlje.

3. Obrazovne institucije:

- Organizacija edukativnih programa za starije osobe kako bi se poticala kontinuirana intelektualna aktivnost i razvoj vještina.
- Omogućavanje pristupa obrazovanju o digitalnoj tehnologiji kako bi se starijim osobama olakšao pristup informacijama i komunikacija.

4. Nevladine organizacije:

- Pružanje raznovrsnih usluga podrške starijim osobama, kao što su volonterski programi, društvene aktivnosti i pomoć u kućanstvu.
- Lobiranje za prava starijih osoba te podizanje svijesti o njihovim potrebama i izazovima.

5. Industrija i poslovni sektor:

- Razvijanje proizvoda i usluga prilagođenih potrebama starijih osoba, uključujući tehnološke inovacije i pristupačne stambene opcije.
- Otvorenost za zapošljavanje starijih osoba i iskorištavanje njihovog iskustva i znanja.

6. Mladi i obitelj:

- Promicanje međugeneracijske suradnje kako bi se starijima omogućilo da prenesu svoje iskustvo i mudrost mlađim generacijama.
- Obitelji igraju ključnu ulogu u podršci starijim članovima, stoga je važno pružiti im podršku i resurse za skrb.

7. Mediji i javnost:

– Edukacija i podizanje svijesti o pitanjima starijih osoba kako bi se smanjila stigmatizacija i stereotipi.

– Promicanje pozitivnih priča i uspjeha starijih osoba kako bi se mijenjala percepcija starenja.

01. (U idućem nastavku: Reportaža iz raznolikih staračkih domaćinstava u Hrvatskoj)

Tekst je objavljen u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije

Foto: Hina

0 comments

Sort by Oldest

Add a comment...

Facebook Comments Plugin

PREPORUČENI SADRŽAJ

Testirali smo popularni sendvič i otkrili što su nam skrivali!

Oglas